

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ Η΄ ΧΡΗΜΑ ΑΓΑΘΟ

Το σύστημα μέσω του οποίου πραγματοποιούνται οι συναλλαγές είναι γνωστό ως σύστημα πληρωμών.

Αρχικά οι κοινωνίες χρησιμοποίησαν ως χρήμα διάφορα αντικείμενα ή προϊόντα, τα οποία από μόνα τους είχαν αξία και χρησιμότητα για τον άνθρωπο.

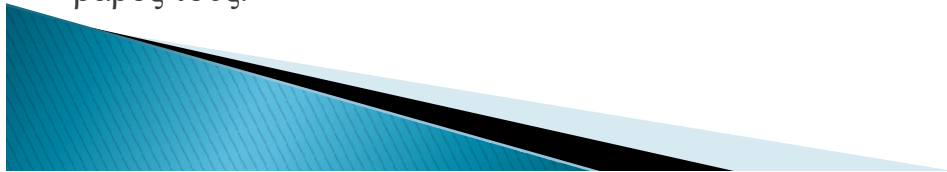
Έτσι έχουμε μεταξύ αυτών διάφορα γεωργικά προϊόντα όπως τσιγάρα, σιτάρι, καλαμπόκι, λάδι, κόκκοι από κακάο και πολλά άλλα.

Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν πολύτιμοι λίθοι, δόντια από διάφορα ζώα, στρογγυλές πέτρες κ.α. που αποτέλεσαν το λεγόμενο **χρήμα αγαθό ή περιεκτικό χρήμα**.

Τα προϊόντα όμως αυτά προκαλούσαν δυσχέρειες στις συναλλαγές.

Μερικά από τα προβλήματα ξεπεράστηκαν με τη χρησιμοποίηση πολυτίμων ή ευγενών μετάλλων όπως ο χρυσός και το ασήμι ως χρήμα.

Στο αρχικό στάδιο της χρησιμοποίησης των μετάλλων η αξία τους προσδιοριζόταν ανάλογα με το βάρος τους.



Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Αργότερα τα κράτη “έκοψαν” νομίσματα, δηλ. κομμάτια μετάλλου με καθορισμένο σχήμα, βάρος και διάφορες απεικονίσεις έτσι που να εγγυώνται την περιεκτικότητά τους σε πολύτιμο μέταλλο.

Τα προβλήματα του συστήματος αυτού ήταν ο κίνδυνος κλοπής των νομισμάτων και η δυσκολία μετακινήσεως μεγάλων ποσών για την πραγματοποίηση των συναλλαγών.

Μερικά από τα προβλήματα αποφεύχθηκαν με την ανακάλυψη του χάρτινου χρήματος.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

Ο κίνδυνος της απώλειας ή της κλοπής των πολύτιμων μετάλλων οδήγησε τους ανθρώπους στην κατάθεση των μετάλλων αυτών για φύλαξη σε θησαυροφυλάκια των αργυραμοιβών και αργότερα των τραπεζών έναντι απόδειξης της συγκεκριμένης ποσότητας.

Αργότερα, όταν ο κάτοχος της απόδειξης χρειαζόταν ένα ορισμένο ποσό χρήματος για την εκπλήρωση μιας συναλλαγής, προσκόμιζε την απόδειξη και την μετέτρεπε σε χρήμα ή πολύτιμο μέταλλο.

Με την πάροδο του χρόνου έγινε αντιληπτό ότι για την πραγματοποίηση μιας συναλλαγής δεν χρειάζεται η ανάληψη του πολύτιμου μετάλλου, αλλά απλώς η μεταβίβαση της απόδειξης της κατάθεσης από τον αγοραστή στον πωλητή.



Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Έτσι οι αποδείξεις (που αποτελούν την πρώτη μορφή του τραπεζογραμματίου) άρχισαν να γίνονται αποδεκτές σαν μέσο πληρωμής για την πραγματοποίηση των συναλλαγών.

Με αυτόν τον τρόπο δημιουργήθηκε το χάρτινο χρήμα ή καλύτερα όπως είναι γνωστό το **αντιπροσωπευτικό χρήμα**.

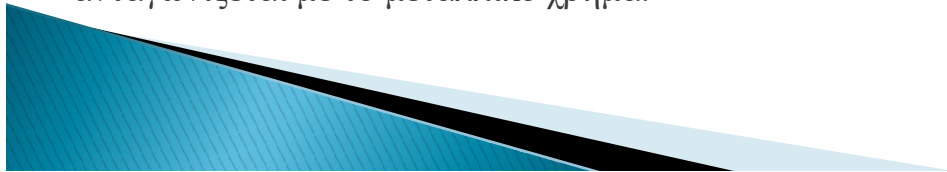
Οι τραπεζίτες διαπίστωσαν ότι μέρος των κατατεθειμένων μετάλλων βρισκόταν πάντα στην τράπεζα λόγω της χρησιμοποίησης των αποδείξεων (γραμματίων) σαν μέσο πληρωμής.

Έτσι άρχισαν οι ίδιοι να εκδίδουν τέτοιες αποδείξεις είτε για λογαριασμό τους είτε για να τις δανείζουν σε άλλους.

Αυτονόητο είναι ότι αυτές οι αποδείξεις δεν ήταν καλυμμένες 100% με πολύτιμο μέταλλο.

Η καταχρηστική όμως έκδοση τραπεζογραμματίων από τους τραπεζίτες ανάγκασε την πολιτεία να παρέμβει και να επιτρέψει την έκδοση αυτή μόνο από κρατικές τράπεζες.

Στη φάση αυτή το τραπεζογραμμάτιο γίνεται νόμιμο και υποχρεωτικό μέσο πληρωμής και ανταγωνίζεται με το μεταλλικό χρήμα.



Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΟ Ή ΕΠΙΤΑΚΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

Στη συνέχεια και ειδικότερα μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων, οι χώρες κατήργησαν τη μετατρεψιμότητα των τραπεζογραμματίων σε πολύτιμο μέταλλο και τα τραπεζογραμμάτια έγιναν αποκλειστικά και υποχρεωτικά τα μόνα μέσα πληρωμής.

Το χρήμα μετατράπηκε από αντιπροσωπευτικό σε **παραστατικό ή επιτακτικό χρήμα (Fiat Money)**.

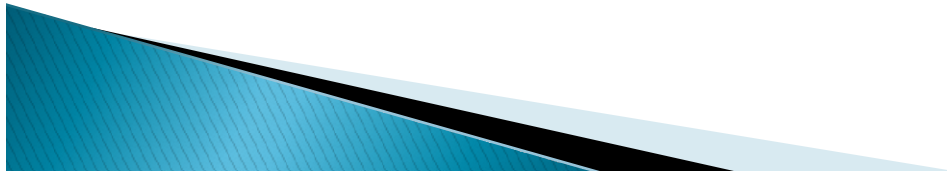
Η χρησιμοποίησή του βασίζεται όχι στη εσωτερική του αξία, αφού δεν έχει καμία πλέον, αλλά στην αναγκαστική και νόμιμη ύπαρξή του από την πολιτεία.

Στην εποχή των ελληνικών δραχμών στα ελληνικά τραπεζογραμμάτια αναγραφόταν η φράση “πληρωτέες με την εμφάνιση”.

Αυτό δεν σήμαινε ότι μπορούσαν να μετατραπούν σε κάποιο άλλο αγαθό, απλά η φράση ήταν κατάλοιπο της εποχής της μετατρεψιμότητας του τραπεζογραμματίου σε πολύτιμο μέταλλο.

Το πρόβλημα του παραστατικού ή επιτακτικού χρήματος έγκειται στο ότι η χρησιμοποίησή του βασίζεται στην εμπιστοσύνη του κοινού απέναντι στην πολιτεία.

Αν το κοινό πάψει να εμπιστεύεται την πολιτεία, θα πάψει να το χρησιμοποιεί.



Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Άλλα προβλήματα συνδεδεμένα με το χάρτινο χρήμα είναι ότι:

- α) απαιτείται η μεταφορά μεγάλου ποσού για μεγάλες συναλλαγές,
- β) μπορεί να κλαπεί ή να χαθεί και ακόμη
- γ) κοστίζει η κοπή νομισμάτων τα οποία έχουν αλλοιωθεί με την πάροδο του χρόνου.

Στις Η.Π.Α. υπολογίζεται ότι ο μέσος όρος ζωής ενός χαρτονομίσματος του ενός δολαρίου είναι περίπου 13 με 18 μήνες και η αντικατάσταση των αλλοιωμένων χαρτονομισμάτων κοστίζει στην αμερικανική κυβέρνηση 120 εκατομμύρια δολάρια.



Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Οι επιταγές αποτελούν μια σημαντική ανακάλυψη του συστήματος πληρωμών και συμβάλλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς του.

Ένα μεγάλο πλεονέκτημα των επιταγών είναι ότι δεν απαιτείται η μεταφορά πολλών εξ αυτών για την πραγματοποίηση των συναλλαγών.

Σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες το μεγαλύτερο ποσοστό των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω επιταγών.

Το σύστημα αυτό, όπως και όλα τα άλλα, δεν είναι απαλλαγμένο από μειονεκτήματα όπως

- α) απαιτείται κάποιος χρόνος για την εκκαθάριση των επιταγών στο τραπεζικό σύστημα και τα χρήματα να γίνουν διαθέσιμα και
- β) η εκκαθάριση των επιταγών από το τραπεζικό σύστημα συνεπάγεται κάποιο κόστος, αφού ορισμένοι παραγωγικοί συντελεστές πρέπει να διατεθούν για τον σκοπό αυτό.



ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

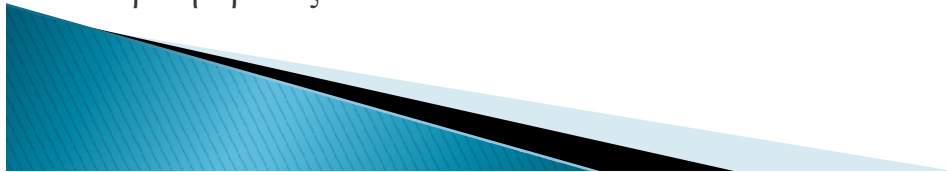
Η τράπεζα της Ελλάδος, σε συνεργασία πάντοτε με το Ευρωσύστημα, θέτει τους κανόνες λειτουργίας και επιβλέπει τα συστήματα πληρωμών, τα οποία διακρίνονται σε:

1. Σύστημα Μεγάλων Πληρωμών (TARGET2) και
2. Συστήματα Πληρωμών Λιανικής
 - Διατραπεζικό Σύστημα ΔΙΑΣ: σύστημα πολυμερούς συμψηφισμού πληρωμών μικρής αξίας
 - Το Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών (ΓΣΑ) είναι ένα σύστημα πολυμερούς συμψηφισμού, το οποίο επεξεργάζεται επιταγές σε ευρώ και σε συνάλλαγμα.

TARGET2

Το TARGET2 (Trans-European Automated Real- Time Gross Settlement Express Transfer System) είναι σύστημα το οποίο προσφέρεται από το Ευρωσύστημα.

Είναι το διευρωπαϊκό σύστημα πληρωμών και προσφέρει μεγάλο εύρος υπηρεσιών στους χρήστες του που είναι ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας, οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.



ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

TARGET2...

Το TARGET2 υποστηρίζει την ομογενοποίηση των τραπεζικών εργασιών και συμβάλλει στην ομαλή και αποτελεσματική επεξεργασία των πληρωμών.

Διαθέτει επίσης προηγμένα μέσα διαχείρισης της ρευστότητας. Το TARGET2, το οποίο άρχισε να λειτουργεί τον Νοέμβριο του 2007, αντικατέστησε το TARGET του οποίου η λειτουργία είχε αρχίσει το 1999.

ΔΙΑΣ

Η εταιρεία ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (ΔΙΑΣ) Α.Ε. ιδρύθηκε στις 28 Ιουνίου 1989. Μέτοχοι της εταιρείας είναι πιστωτικά ιδρύματα και η Τράπεζα της Ελλάδος.

Η ΔΙΑΣ έχει αναπτύξει και λειτουργεί το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ μέσω του οποίου διακινούνται και εκκαθαρίζονται ηλεκτρονικά διατραπεζικές πληρωμές, τόσο εντός της χώρας όσο και διασυνοριακά.



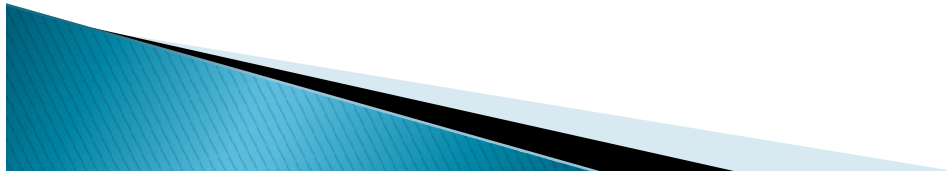
ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ ταξινομείται στα συστήματα πληρωμών μικρής αξίας με εξέχουσα σημασία (Prominently Important Retail Payment Systems -PIRPS) σύμφωνα με τα πρότυπα επίβλεψης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και βρίσκεται υπό την επίβλεψη της Τράπεζας της Ελλάδος.

Περιλαμβάνει τα παρακάτω εργαλεία πληρωμών:

- μεταφορές πίστωσης,
- άμεσες χρεώσεις,
- επιταγές,
- συναλλαγές σε ΑΤΜ,
- πληρωμές με κάρτες

Στο σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ συμμετέχουν Πιστωτικά Ιδρύματα, η Τράπεζα της Ελλάδος και τα ΕΛΤΑ, όπως προβλέπεται στον κανονισμό λειτουργίας του συστήματος.



ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Μεταφορές πιστώσεων

Η υπηρεσία μεταφοράς πιστώσεων **DIAS Credit Transfer** εξυπηρετεί εντολές των πελατών των τραπεζών για πληρωμή δικαιούχων με χρέωση του λογαριασμού του εκάστοτε εντολέα και πίστωση του λογαριασμού του δικαιούχου ή είσπραξη του μεταφερόμενου ποσού σε μετρητά από το ταμείο.

Μέσω της υπηρεσίας εξυπηρετούνται μαζικές πληρωμές μισθών και συντάξεων του Δημοσίου Τομέα, πληρωμές φόρων του ελληνικού δημοσίου και πληρωμές ασφαλιστικών εισφορών.

Στο πλαίσιο του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payments Area ή SEPA), η ΔΙΑΣ ανέπτυξε και λειτουργεί το σχήμα μεταφοράς πιστώσεων σύμφωνα με τις προδιαγραφές του SEPA (SEPA Credit Transfers ή SCT).

Άμεσες χρεώσεις

Η υπηρεσία άμεσων χρεώσεων **DIAS Direct Debit** παρέχει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις, οργανισμούς και λοιπά Νομικά Πρόσωπα του Ιδιωτικού και Δημοσίου Τομέα να εισπράττουν μέσω αυτοματοποιημένων διαδικασιών τις οφειλές καταναλωτών ή άλλων επιχειρήσεων.

Ενδεικτικά, μέσω της παραπάνω υπηρεσίας μπορούν να πληρώνονται λογαριασμοί ηλεκτρισμού, ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, ασφαλίσεων κ.λπ.



ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Άμεσες χρεώσεις

Οι πληρωμές μέσω άμεσων χρεώσεων προϋποθέτουν την εκ των προτερων εξουσιοδότηση του οφειλέτη προς την τράπεζα του να χρεώνει τον τραπεζικό του λογαριασμό σύμφωνα με το ποσό και την ημερομηνία που προσδιορίζει κάθε φορά ο δικαιούχος οργανισμός σύμφωνα με τον λογαριασμό κατανάλωσης που έχει εκδώσει και έχει θέσει υπόψη του οφειλέτη.

Συναλλαγές σε ΑΤΜ

Μέσω της υπηρεσίας πληρωμών **DIAS ΑΤΜ** εξυπηρετούνται οι παρακάτω συναλλαγές καρτών στα ΑΤΜ των τραπεζών που συμμετέχουν στην υπηρεσία:

- ανάληψη μετρητών, με ημερήσιο όριο που έχει τεθεί στα 600 ευρώ,
- ερώτηση υπολοίπου,
- μεταβολή προσωπικού κωδικού κάρτας (PIN),
- απεμπλοκή προσωπικού κωδικού κάρτας (PIN).

Μέσω της υπηρεσίας DIAS ΑΤΜ εξυπηρετούνται κάρτες που έχουν εκδοθεί από ελληνικές τράπεζες καθώς και κάρτες ξένων τραπεζών με το σήμα της AMEX και της DINERS Discover Pulse.



ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Επιταγές

Η υπηρεσία πληρωμής επιταγών **DIAS Cheque** βασίζεται στην αρχή του «cheque truncation», δηλαδή το σώμα της επιταγής παραμένει στο κατάστημα της τράπεζας που αγόρασε την επιταγή ενώ τα στοιχεία της επιταγής αποστέλλονται στην πληρώτρια τράπεζα μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος αντί της φυσικής διακίνησης της επιταγής.

Οι επιταγές που διακινούνται μέσω της υπηρεσίας είναι αποκλειστικά σε ευρώ. Μεταχρονολογημένες επιταγές, διακινούνται μέσω της υπηρεσίας με ευθύνη της αγοράστριας τράπεζας.

Πληρωμές με κάρτες (POS)

Η ΔΙΑΣ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, έχει αναπτύξει την υπηρεσία **DIAS POS** μέσω της οποίας πραγματοποιούνται:

- πληρωμές οφειλών των φορολογουμένων με κάρτα σε τερματικό POS καταστήματος Δ.Ο. Υ. και
- πληρωμές ηλεκτρονικών παραβολών από πιστοποιημένους χρήστες του TAXISNET με κάρτα από τον ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.).

